Aniversarea baritonului Nicolae Constantinescu

(Costin Popa – 3 mai 2008)

Îmi amintesc că acum vreo 40 de ani, vorbind despre vocile masculine grave cu un mare artist al Operei bucureştene, acesta m-a îndemnat să merg la Conservator şi să ascult un bariton care îşi dădea examenul de absolvenţă cu **Don Carlos**. „Merită!”, mi-a spus. Am luat atunci primul contact cu un glas îmbrăcat în armonice sombrate, înveşmântat într-o patină nobilă, cu acute suverane şi frazare fluidă. Desenul melodic verdian îi convenea de minune. Era într-adevăr o apariţie demnă de contextul valoric al primei scene lirice naţionale, către care evident că se îndrepta tânărul bariton Nicolae Constantinescu. Să notez şi care erau numele celorlaţi absolvenţi din acea producţie studenţească de **Don Carlos** semnată de regizorul Anghel Ionescu Arbore şi dirijată de Grigore Iosub: Maria Slătinaru, Gheorghe Crăsnaru, regretata Mihaela Mărăcineanu, cărora li se adăuga un oaspete clujean, basul Traian Popescu. Ce generaţie!

Au trecut de atunci patru decenii. Astăzi baritonul Nicolae Constantinescu priveşte cu mândrie în urmă, la o carieră importantă care l-a aşezat într-un loc de frunte al Teatrului de Operă şi... Baritoni, cum se supranumea în acele vremuri scena lirică de pe Splai.

Consecventă pozitivului principiu statuat de câtăva vreme, acela de a-i sărbători pe reputaţii artişti care nu mai activează, ca şi de a-i omagia pe cei trecuţi în nefiinţă, Opera Naţională Bucureşti a celebrat sâmbătă 3 mai 2008 împlinirea a 70 de ani de viaţă ai baritonului Nicolae Constantinescu şi totodată a 40 de ani de la debutul său. Înaintea spectacolului cu **Madame Butterfly** de Puccini, publicul care a umplut sala teatrului a reascultat la difuzoare în interpretarea lui Nicolae Constantinescu, pentru câteva momente, o pagină definitorie pentru cariera şi arta sa, secvenţa morţii lui Posa din opera **Don Carlos**. Am rostit apoi la rampă câteva cuvinte, inspirate de vechea admiraţie pentru cel sărbătorit.

Nicolae Constantinescu a absolvit Conservatorul „Ciprian Porumbescu” din Bucureşti, secţia canto – unde l-a avut ca profesor pe legendarul Petre Ştefănescu-Goangă – şi clasa de operă condusă de Anghel Ionescu Arbore. În particular, s-a bucurat şi de sfaturile maeştrilor Victoria Costescu-Duca şi Şerban Tassian. S-a numărat printre ultimii discipoli ai lui Petre Ştefănescu-Goangă, fiind – aşa cum afirma cu convingere ilustrul artist – unul dintre preferaţii săi. De aici şi regretul pe care Nicolae Constantinescu l-a încercat pentru că nu a avut posibilitatea să-i stea alături, pe scenă, într-un spectacol cu **Paiaţe** de Leoncavallo. În 2002, la comemorarea a 100 de ani de la naşterea lui Petre Ştefănescu-Goangă, Nicolae Constantinescu, în postura de profesor universitar la Universitatea Naţională de Muzică şi studenţii clasei sale de canto au organizat, cu caracter de unicitate în Bucureşti şi poate şi în ţară, un recital omagial. O pildă rară, de profundă recunoştinţă pentru un renumit cântăreţ şi profesor, venită din partea fostului său student. Am avut atunci plăcerea de a fi invitat să spun un cuvânt despre cel comemorat, alături de un mare coleg, admirator şi prieten al său, tenorul Cornel Stavru.

Examenul de absolvenţă a însemnat pentru Nicolae Constantinescu şi angajarea ca solist al Operei Naţionale, dar debutul său pe scena bucureşteană avusese loc încă din timpul studenţiei, cu rolul Enrico din **Lucia di Lammermoor** de Donizetti. Ca o curiozitate, a învăţat şi şi-a pus în glas partitura tabloului prim al operei în numai patru ore.

Semnificația alegerii muzicii care a deschis sărbătorirea de acum, portativele din **Don Carlos**, a stat în faptul că Rodrigo de Posa a fost personajul preferat al baritonului Nicolae Constantinescu. Debutul în rol a venit la o înlocuire a titularului din seara respectivă. Totul s-a petrecut foarte rapid, n-a avut vreme decât să aranjeze tempii cu dirijorul Paul Popescu. Nivelul de măiestrie la care ajunsese în conturarea dificilului personaj verdian și nu numai a acestuia a fost foarte înalt. La un alt spectacol, după tabloul morții lui Posa, a ieșit la aplauze împreună cu interpretul rolului titular, Ludovic Spiess. Celebrul tenor, coleg excelent, a reintrat imediat în spatele cortinei lăsându-l pe Nicolae Constantinescu să ia singur crema aplauzelor.

Rolurile din **Lucia di Lammermoor** și **Don Carlos** au fost startul pentru înfățișarea către publicul bucureștean și din țară a altor 23 de personaje importante, într-o diversitate stilistică de invidiat. Spicuiesc aici: Germont din **Traviata**, Escamillo din **Carmen**, Silvio din **Paiațe**, Alfio din **Cavalleria rusticana**, Guglielmo din **Così fan tutte**, Contele Almaviva din **Nunta lui Figaro**, Valentin din **Faust**, Lescaut din **Manon** de Massenet, Biterolf din **Tannhäuser**, Heraldul din **Lohengrin**, Contele Robinson din **Căsătoria secretă** ș.a. Desigur, Sharpless, motiv pentru care seara aniversară a programat **Madame Butterfly**. Nu a neglijat nici un moment creația națională și Nicolae Constantinescu a propus interpretări puternice pentru personaje ca Bălcescu din opera omonimă, Tezeu din **Œdipe**, Laertes din **Hamlet**, Gheorghe din **Năpasta** sau Tatăl din **Povestea micului Pan**. Toate rolurile de care baritonul s-a apropiat au fost abordate cu înalt profesionalism, cu atitudine scenică de prestanță, susținută printr-o vocalitate generoasă care servea ideal plierea stilistică.

Peste graniță, Nicolae Constantinescu a cântat în Germania, Polonia, Ungaria, Suedia, Bulgaria, Cehia, Slovacia.

Mari cântăreți români și străini i-au fost parteneri. Și tot așa, absolut aleator, îi numesc pe Giuseppe di Stefano, Elena Cernei, Ludovic Spiess, Mady Mesplé, Viorica Cortez, Ileana Cotrubaș, Marina Krilovici, Riccardo Cassinelli, Eugenia Moldoveanu, Cornel Stavru, Nicolae Herlea, Ludmila Dvorakova, Maria Slătinaru-Nistor, Sanda Șandru etc. Referitor la interpretarea lui Marcello din **Boema** pucciniană, baritonul își amintește deseori de echipa formidabilă pe care o făcea împreună cu Ludovic Spiess, Eugenia Moldoveanu, Magda Ianculescu, nume de referință și legendă ale Operei bucureștene.

Dar nu numai scena de teatru liric a fost locul în care Nicolae Constantinescu și-a construit cariera. Podiumul de concert l-a avut oaspete pentru frecvente apariții pe afișe care anunțau operele **Încoronarea Poppeei** și **Întoarcerea lui Ulise în patrie** de Monteverdi, oratoriile Messias de Haendel, **Anotimpurile** de Haydn, **Paradis și Peri** de Schumann, **Oratoriul de Crăciun** de Bach etc.

Iată coordonatele unei exemplare cariere pe care ne-o menținem permanent în memorie. În timp, răsplata a venit prin aplauzele publicului, prin aprecierile elogioase ale noastre, ale criticilor. Și, nu în ultimul rând, prin gradul de Cavaler al Ordinului „Meritul Cultural”, conferit de Președintele României.

Așa cum observam, baritonul refuză inactivitatea și, prin catedra de la Universitatea Națională de Muzică din București, îndrumă necontenit tinere talente în secretele artei cântului, mulți dintre absolvenții cursurilor sale afirmându-se astăzi pe scenele din țară și străinătate.

Și cum lângă orice bărbat de succes se găsește o femeie de succes, o numesc aici pe cunoscuta și apreciata realizatoare TV și Radio, Luminița Constantinescu. Și, cel puțin în domeniul jurnalisticii audio-vizuale, tânărul Marius Constantinescu se află pe urmele mamei sale. Iată, așadar, o familie de succes!

La Mulți Ani, maestre Nicolae Constantinescu!